

Nú mugu bankarnir vísa vilja og ábyrgd

Í blaðnum leygardagin sigur Finnbogi Ísakson, landsstýrismaður í figgjarmálum, at aftan á avtaluna frá 12. oktober millum Ríkisstjórn Danmarkar og Føroya Landsstýri hava bankarnir í hvussu so er 500 til 600 milliúnir krónur at veita sum lán til føroyska vinnulívið.

Tørvandi gjaldføri er ein av høvudsøkunum til at føroyska vinnulívið í so stóran mun, sum talan er um, hevur

ligið lamið. Hetta hevur ført til eitt stórt og nívandi arbeiðsloysi, sum aftur hevur ført til fallandi inntøkur hjá landskassanum, og til øktar útreiðslur hjá Arbeiðsloysiskipanini.

Fleiri milliárdir eru sprændar inn í bankarnar fyri at bjarga okkara peningaskipan, og hetta eru flest øll samd um hevur verið tað einasta rætta. Men samstundis hevur verið funnist harðliga at, hvussu tað ber til, at eingir av hesum pengunum enda aftur í vinnulívinum. Bankastjórnarnir hava sagt, at tað eru eingi nýggj og lønandi projekt at figgja. Hetta hava fleiri

vinnulívsfólk víst aftur. M.a. hevur verið víst á ábyrgdarloysi bankanna, tá teir ikki hava viljað figgjað keyp av frystum fiski. Vit hava sæð frysta fiskin komið upp á land fyri síðani at fara av aftur landinum til aðrar keyparar. Orsøkin: bankarnir vildu ikki figgja.

Vit hava frætt, at tað visir seg, at nógv virki, sum framvegis mugu metast at vera sunn virki og sum hava nógv fólk í arbeiði, rætt og slætt hava fingið kutað kassakreditarnar burtur og kunnu tiskil als ikki arbeiða. Um hetta er so, kunnu vit ikki vátta her

og nú.

Tað stendur púra klárt, at tað ongantíð áður hevur hvílt so stór ábyrgd á júst bankunum sum nú, tá tað altumráðandi er at fáa fólk í arbeiði í landinum at og at fáa tað virksema, sum er, at koyra víðari og mennast. Tískil mugu vit inniliga heita á bankarnar um at vísa bæði vilja og ábyrgd. Teir eiga tí at taka orðini hjá figgjarmálaráðharranum og fleiri undan honum í størsta álvara. Gera teir ikki tað, so kenna vit øll endan. Tað verður fullkomiliga óskukalt her á landi, og tað kann neyvan verða tað, sum bankarnir ynskja ella?

Valið er eittans...

Uttan sáttmálan við danir fæst ikki gongd á vinnulívið í bræði

Tað verða álvarsliar avgerðir, sum skulu takast av Føroya Løgtingi í hesari vikuni. Sáttmálin, sum varð undirskrivaður við donsku stjórnina, er av slíkum slag, at tað uttan iva verða fleiri lögtingslimir, sum fara at himpra seg við at taka støðu til tað, sum undirskrivað er. Men tá verður spurningurin, um hann ikki verður góðkendur, hvørjar verða so avleiðingar, og hvør er tann, sum so torir at standa við endan?

Tað eru framvegis tey figgjarglugu viðurskiftini hjá okkum, sum eru í fokus, og tað er einki at siga til tað, tí sjálvt við einari stórar tilflytan av peningi, so hava vit tó ikki fingið trygd fyri, at nakað veruligt verður gjørt fyri at skapa arbeiðspláss, fyri aftur at gera tað líviligt her á landi. Men hin vegin er greitt: um vit ikki góðkenna ið hvussu so er fyrirlis tann sáttmála, sum er undirskrivaður, so standa vit heilt á berum, og hvussu viðurskiftini tá verða, er ikki ilt at meta um. Tá verða øll tey krøv, sum útlendið hevur til okkara samfelag, bæði privat og ikki minni øll tey almennu viðhaldini, gjørd effektiv, og tað vil so siga, at okkara samfelag er bankarot.

Stór ábyrgd

Tað er greitt, at tað verður ikki lætt at standa við end-

an. Tað verður eingin løtt avgerð at taka, tí ágangurin er stórir, ikki bara frá teimum, sum siga, at bert vit sleppa av við teir gomlu politikarnar, so er alt í lagi. Tað er væl soleiðis, at tey, sum nú merkja ágangin á sínum egna kroppi, við minkandi inntøkum og størri krøvum, og ikki at gloyma tí stóra arbeiðsloysi, sum er ein tann størsta hóttan ímóti okkum, tað er væl skiljandi, at tey fela tað soleiðis, at tað eru bert politikarnir, sum hava alla skyldina, og sleppa vit av við teir, so er alt í lagi, men so lætt er tað ikki. Skuldi tað borið so í bandi, at hesin sáttmálin, sum ikki bara umfatar bótan av viðurskiftunum hjá teimum føroysku bankunum, men samstundis betrar um møguleikarnar hjá lögtinginum at gjalda aftur ta stóru uttanlandsskuldina, og hartil hava vit fingið útsøgn um, at danski staturin ikki bara veðheldur, men so sanniliga vil hjálpa okkum við afturgjaldingum, um hetta ikki verður samtykt, sjálvt við teimum hørdum treytum, sum eru lagdar við, so verða viðurskiftini bara nógv verri enn tey eru nú.

Óg um tað eru nakrir politikarar, sum tora at lata vera at greiða hetta, tað fáa vit at siggja, tá ið atkvøtt verður. Tað má sigast, at teir taka eina stóra ábyrgd á

seg. Tað er ikki fyri megin spurningur um samgonguslit ella ikki, tað er ein spurningur um, at vit framvegis kunnu varðveita og leggja soleiðis til rættis, at vit koma burtur úr teimum vánaligu umstøðum, sum føroyska samfelagið er í.

Tað kann gerast, men tað krevst dirvi, og er ágangurin stórir nú, hann verður ikki minni, tí sikuð má verða, at vit seta okkum fyri, at tað aftur verður liviligt her á landi við tí tilfeingi, sum nú okkum er givið.

Góðkennast

Tað tykist seg, at eingin vil geva seg, eingin vil lata til tey, sum standa á berum, øll eru meira og minni misnøgd við tað, sum er hent, men vit kunnu ikki liva við tí, sum er farið fram, vit mugu víðari, og tí má tann sáttmáli, sum er undirskrivaður, góðkennast, fyri at geva okkum møguleikar at koma burtur úr okkara kreppu. Tað var sambandsumboðið, sum segði í sjónvarpinum, at teir kundu taka undir við einum parti av tí semju, sum varð gjørd við donsku stjórnina. Tað at undir við einum parti loysir ongar trupuleikar. Tað er allur sáttmálin ella nýval.

Val loysir einki

Tað verður væl ein spurningur, um verandi sam-

gonga hevur rygg til at standa við tað, sum her verður lagt fram. Høvdur hon ikki tað, so verða avleiðingar, at vit fáa eitt val, sum ikki loysir upp fyri nokrum. Heldur ger tað stöðuna verri, um samgongumenn eru bangnir fyri tí meting, sum sjónvarpið gav í einari veljarakanning, har tað tókist sum um tað verður sambandsflokkurin, sum fær eitt sera gott val, og tað er júst tað, sum fleiri leiðandi fakfelagsfólk helst vilja við teimum viðmerkingum, sum teir ymisku formennir hava verið frammi við.

Eitt er greitt, at ein samgonga leidd av sambandsflokkinum verður ikki úti fyri tí ágangi, sum verandi samgonga hevur verið, og sum hon kemur at verða úti fyri, um vit standa saman um samgonguna og góðkenna tann sáttmála, sum er gjørdur við donsku stjórnina. Teir borgarligu vilja hava tann fyrirum, at teir fáa arbeiðsfrið.

Vit hava talandi dømi um hetta, at eru borgarlig stýri, so ger fagrørslan ikki tær stóru atsóknirnar.

Burtur við innan-hýsis kegl

Veruleikin er tann, um vit lesa bløðini ella fylgja við, hvat hendir runt um okkum, so eru vit ikki verri fyri enn øll norðurlond, har tað tíverri økst við arbeiðsleys-

um fólk. Tað verður dag og dagliga boðað frá, at arbeiðspláss verða niðurløgd. Okkara tilvera er knýtt at fiskivinnu og tilvirkan av fiski, her hava vit møguleikar at gera nakað, um veruligur vilji er til staðar. Tað, ið vit skulu gera í hesum truplu tíðum er, at vit í staðin fyri at gera trupuleikarnar størri, so at fara til verka, gera tað møguligt, at fagrørslan, arbeiðsgevarar og Føroya Landsstýri skipa tað soleiðis, at vit aftur kunnu gera tað líviligt fyri tey, sum her búleikast. Leggja burtur mugu vit politiskar og fakfelagsligar meinbogar, tí livilíkindini her á landi eru í størsta vanda.

Tað er greitt, at tey krøv, sum danska stjórnin hevur sett, eru heilt órímlig, men við tí stöðu, sum vit eru í, eru vit í fyrsta umfari nøydd at góðkenna tey, fyri at tað

ikki skal steðga upp, men vit mugu so sjálvi fara til verka í felag, aftan á at allir meinbogar eru ruddaðir av vegnum, fyri ikki allar tíðir, men í hesum vandatíðum, sum vit eru í.

Hvør vítt verandi samgonga hevur rygg til at standa ímóti, tá avgerðirnar skulu takast, tað fáa vit at siggja í hesari vikuni. Eitt er greitt: hevur henda samgongan ikki dirvi, verður torført at finna aðrar, sum tora. Tað má standa øllum greitt, at fáa vit val nú, so skal ein nýggj samgonga til at samráðast við danir, og tá verða krøvini størri og tey tøk, sum tá skulu takast, verða væl tyngri, enn tey eru nú. Avgerðin verður tung, men hon má takast, við at samgongan og helst alt Løgtingið visir ábyrgd og góðkennir verandi avtalu.

Sverre Midjord